

Aktuální číslo časopisu RESPEKT
Respekt 43 / 2008
Smlouvy Pavla Béma
19.10.2008 10:35 - Česko - Tomáš Sachr, Jaroslav Spurný

Dobyvateli Mount Everestu se komplikuje cesta na politický vrchol

Charismatick jde vzhůru. (Primátor Bém před svou radnicí) - Autor: Tomki Němec Více

Druhý muž ODS, snad příští premiér Pavel Bém má to nejlepší ještě před sebou. Možná se mu ale dosud přímočará cesta může zkomplikovat. Jeho jméno začíná policie i tajná služba skloňovat v souvislosti s řadou smluv, nad kterými visí podezření z korupce. Samozřejmě, na místě je obezřetnost. Nestává se Bém objektem nějaké denunciační kampaně SVÝCH POLITICKÝCH KONKURENTŮ? Podrobnější pátrání ovšem ukazuje, že nejde zdaleka o nějaké dezinformace provázející boj uvnitř ODS. Pavel Bém jako primátor a předtím jako starosta Prahy 6 pokrývá vahou své funkce podezřelé obchody.

Dlouhá pouť

Rozčilený muž v obleku běhá kolem hluboké jámy v pražské Stromovce a před televizními kamerami láteří. "Za tohle by měl být někdo potrestán," komentuje propad půdy do stavby tunelu. Ještě ten den podává trestní oznámení na neznámého pachatele za obecné ohrožení. Primátor Pavel Bém je tentokrát na místě a jedná rázně.

BIS narazila na smlouvy, v nichž hrál Bém hlavní roli. Druhá tvář Pavla Béma byla vidět nedávno na zářijové oslavě jeho pětáctýřicátin v pražských Žlutých lázních. Pozvánka připomínala primátorův dětský sen stát se tramvajákem. "K některým snům je příjemné se vracet... přijďte s námi zavzpomínat, provedeme vás zastávkami Plzeňská, Skotská, Finská... až na konečnou," stálo na recyklovaném papíru. Na party významného muže přišly zhruba dva tisíce lidí. V nekončící frontě gratulantů sice až na ministra dopravy Aleše Řebíčka není nikdo z vlády, jinak ale chybí jen málo z tuzemských politických či podnikatelských celebrit. Proud přání přerušuje z terasy přípitek Václava Klause. Prezident svým holdem zabíjí vlastně dvě mouchy jednou ranou: spolu s Bémem totiž slavil pětáctýřicátiny i Klausův poradce Karel Muzikář, jedna z nevlivnějších zákulisních postav tuzemské politiky. Muž, který radil vládám i soukromým firmám při řadě privatizací bank, ale třeba i společnosti Vítkovice Steel. Advokát, jehož služby vyhledávají v Česku - údajně kvůli skvělým politickým kontaktům - věhlasné světové firmy a vybrala si jej třeba Nomura jako jednoho ze zástupců při arbitráži o IPB. Muzikář vlastně přímo narozeniny neměl (narodil se prvního července), ale - jak bylo na večírku velice často slyšet od zasloužilců z Bémova okolí - spojení oslavy bylo prospěšné pro oba. Muzikář, který je známý především v odborných kruzích a který prý uvažuje o politické kariéře, se po boku Pavla Béma zviditelní. Naopak Pavel Bém, jehož příjmy už léta tvoří pouze plat (byť velice slušný), může pomocí Muzikáře odrazit otázky ohledně ceny luxusně a velkolepě pojatého večírku.

Třetí tvář Pavla Béma se dá zahlédnout jen zřídka. Zrcadlí se v ní svět obchodů, které dnes prověřuje jak BIS, tak protikorupční policie. Je to mimo jiné svět Masarykova nádraží, potají a kompleť i s pozemky prodaného přede dvěma lety společnosti Masaryk Station Development bez výběrového řízení za cenu devíti set milionů korun. (Pro ilustraci - jediný obyčejný třípatrový dům stojící 300 metrů od nádraží v Jindřišské ulici byl před několika lety oceněn znalci na polovinu dohodnuté kupní ceny nádraží.) Úřad Pavla Béma prodej nádraží přede dvěma měsíci posvětil, odbor územního plánování, jehož je Bém členem, v podstatě rozhodl, že na místě nádraží může být postaveno luxusní obytné a prodejní centrum.

Zatímco na počátku Bémovy kariéry jsme se nejčastěji setkávali s první tváří politika, v posledních měsících získává navrch ta poslední. Mezitím uteklo deset let. Během nich mladý psychiatr, odborník na protidrogovou prevenci a později muž, který jako starosta prosazoval až revolučně alternativní přístup k záchraně pražských památek, urazil dlouhou cestu. Vzhledem k zájmu policie o aktivity, které se Béma dotýkají, bude dobré se na tu pouť podívat podrobněji.

Za "trávu" se nezavírá

Dobu, kdy byl Pavel Bém šéfem vládní Mezirezortní protidrogové komise, není nutné příliš připomínat. Nikdy předtím ani potom nestála v čele tohoto úřadu charizmatičtější postava. Ještě rok poté, co v listopadu 1998 tuto funkci definitivně opustil a stal se starostou Prahy 6, byl v médiích často zmiňován jako legenda protidrogové branže. Bém se proslavil jako zastávce měkčí varianty potírání drogové scény. "Jestli někoho zavřou za kouření marihuany, půjdu si ten trest odsedět manifestačně za něj," tvrdil.

V půli roku 1998 se zásluhou opoziční smlouvy dostala k moci sociální demokracie. "Nemyslím si, že bych jako pravicový politik chtěl spolupracovat s touto vládou," oznámil Bém a koncem roku funkci v Mezirezortní protidrogové komisi složil. To už byl zvolen starostou Prahy 6 za ODS, v komunálních volbách dostal ve svém volebním obvodu bezkonkurenčně nejvíce preferenčních hlasů.

Policie tu politicko-podnikatelskou alianci nazvala Blaník. Do ODS vstoupil po jejím rozpadu a zveřejněných skandálech o existenci černých stranických kont. Bylo to překvapení, Bém měl svými liberálními postoji blíž k Unii svobody a navíc Václav Klaus jeho názory na problematiku drog léta zlehčoval a v roce 1995 jej z funkce ve vládní komisi odvolal. Jenže ten samý Klaus o dva roky později Béma zavolal zpět a jeho vláda pak všechny návrhy staronového šéfa bez odporu schvalovala.

Spojení s Klausovou ODS neuškodilo Bémovi ani mezi Klausovými kritiky. Jako starosta se zasazoval o zachování původní tváře starých Střešovic: záchranou zvonice na úkor stavby luxusních vil, protesty proti rozšiřování silnic. Dokonce mu u voličů neublížilo, že krátce po nástupu do funkce starosty jej policie chytila s alkoholem v krvi za volantem (zabavený řidičský průkaz mu policie vrátila za dva měsíce). Druhé překvapení přišlo pár dnů před Vánocemi 1999. V Praze 6 se rozpadla vládnoucí koalice ODS a Unie svobody a Pavel Bém se po desetidenním jednání rozhodl - ODS půjde do koalice s ČSSD. "Jinou alternativu se nepodařilo zajistit," řekl Bém a na sedm let spojil svou kariéru s hlavním politickým protivníkem. Těch sedm let zásadně změnilo jeho život i jeho obraz politika.

S Falkonem v hotelu

V roce 2000 se v politické kariéře Pavla Béma udály dvě věci zdánlivě lokálního rozměru. Obě však mají dosah až do současné nejvyšší politiky.

V tom roce rozjel Bémův úřad prodej luxusního hotelu Praha. Rešerše dobových médií odhalí, že to bylo hlavní "politické" téma starosty Béma. Veřejně se k němu vyjadřoval častěji než k problematice památek, dopravy a kultury dohromady. Hotel nakonec koupila za půl miliardy společnost Falcon Capital. Neprůhledná firma s "mecenášem" z montované buňky na okraji švýcarského Schaffhausenu, která se předtím proslavila účastí na prodeji stamiliardového ruského dluhu Zemanovou vládou. Proč prodej hotelu Praha připomínáme?

Prodej hotelu byl odhlasován na Bémem rychle svolané schůzi - v době letních dovolených - a minimálně třetina poslanců se jednání nemohla účastnit. Hotel nezískala firma, která v soutěži zvítězila, ale druhá v pořadí a zaplacená suma byla o dvě stě milionů nižší než zastupiteli očekávaný a Pavlem Bémem rok předtím avizovaný výnos. Podpis Béma pod smlouvou byl jedním z jeho posledních starostovských činů. Krátce na to uspěl ve volbách do magistrátu a - překvapivě i pro mnohé spolustraníky - se stal primátorem.

Když se na aktivity starosty Béma díváme s odstupem, zjistíme, že pro jeho další kariéru byl zřejmě důležitější jiný obchod. Městská část Praha 6 prodávala na přelomu tisíciletí své byty a jako prostředníky pro část prodejů si zvolila firmy Strojexport a Navatyp. Podle Béma to mělo logiku, realitní či stavební firmy prodají byty lépe než městští úředníci.

Tehdejší spolupráce Béma s oběma firmami se velmi pravděpodobně stala zárodkem daleko širší politicko-podnikatelské aliance, která dnes rozhoduje o hlavních pražských obchodech s pozemky i realitami. Aliance, jejímiž zájmy se v současnosti zabývá tajná služba i protikorupční policie ve spisu nazvaném Blaník - podle stejnojmenného paláce stojícího na pražském Václavském náměstí. Dům vlastní společnost Strojexport, firma, která je pro pochopení Bémovy cesty zřejmě klíčová.

Strojexport byl komunistickým podnikem zahraničního obchodu. Po pádu železné opony poztrácel své sovětské trhy, prakticky celá 90. léta žil z pronájmu paláce a vyhasínajících obchodů s Ruskem a doplácel na ztrátové strojírně, ve kterých měl podíl. V druhé polovině devadesátých let jej koupila firma Chemapol, ale než stačila zaplatit, zkrachovala. Podnik zůstal bývalým majitelům.

Šéfové Strojexportu, někdejší agenti či důvěrníci StB, zakládali v devadesátých letech různé reklamní a PR agentury s mladšími lidmi s méně rizikovou minulostí. Jejich hlavním společníkem se tehdy stal Roman Janoušek. Většinu firem tohoto muže, o kterém se dnes píše jako o Bémově příteli a vlivném lobbistovi, spoluzakládal šéf Strojexportu z devadesátých let a agent StB Josef Regner.

Prodej tisíců bytů nebyl údajně pro Strojexport ani pro Navatyp velkým obchodním Kaufem. Nicméně od té doby začaly obě společnosti prosperovat. Navatyp získal už v době, kdy byl Pavel Bém primátorem, řadu výnosných zakázek od pražského magistrátu - třeba na opravu povodněmi poškozeného metra a podmáčených městských domů, ale i na přestavbu lukrativních půd v centru města. Podle informací z tajných služeb je (nebo ještě nedávno byl) spolumajitelem společnosti Navatyp Roman Janoušek. Majitelé se nedají ve veřejných listinách dohledat, informace o jeho podílu v Navatypu je prý informací BIS od agenta.

Hledám efektivitu

Na chvíli přeskočme sedm let a připomeňme zdánlivou maličkost. BIS narazila na jméno Romana Janouška loni, když prověřovala smlouvy ministerstva zemědělství. Ministerstvo zadalo Janouškově firmě Medea kultur několik menších reklamních zakázek, dohromady za patnáct milionů (zakázka byla rozdělena na menší tak, aby k jednotlivým dílům nebylo nutné vypisovat výběrová řízení). BIS ve své zprávě píše, že její důstojníci "nenašli žádnou efektivitu" zadání marketingu. Začali se zabývat "Janouškovými" smlouvami blíže a zjistili, že jeho společnosti podepsaly v posledních dvou letech mnohem více takových smluv, za desítky milionů. Hlavně s ministerstvem dopravy a pražským magistrátem. Dnes se smlouvami s Českými drahami a magistrátem zabývá protikorupční policie (viz rámeček Dráha potřebuje reklamu).

BIS rutinně prověřovala i Strojexport. Na přelomu tisíciletí stanul v čele podniku Janouškův

vrstevník Luděk Vinš. Oba muže spojovalo přátelství, společné golfové zápasy a společná firma Golf Blaník. Většinu ve Strojexportu získala v roce 2002 firma z Nizozemska, která ale není ničím jiným než schránkou, skuteční majitelé nejsou známí. BIS při prověrce zjistila, že Strojexport není zdaleka tak zdravou společností, aby si mohla bez rizika dovolit to, co podniká. Celková ztráta firmy dosahuje skoro dvou miliard korun. BIS se pokoušela zjistit, kdo Strojexport vlastní, kde bere finance na své projekty, jak je to s nájemními smlouvami v paláci Blaník. Při práci narazila na propletenec smluv, ve kterém hrál jednu z hlavních rolí pražský magistrát. Některé informace předala protikorupční policii. Tato jednotka už prověřovala několik trestních oznámení, která se týkala stejné problematiky - obchodů magistrátu, Strojexportu, Českých drah či ministerstva dopravy. Všem šéfují lidé, kteří spolu s Bémem slavili jeho pětáctýřicátiny.

Terminál zůstane, čestné slovo

Popisovat podrobně a přesně policií prověřované obchodní smlouvy není v možnostech tohoto článku. Jde často o velmi složité transakce, proto jen zjednodušeně. Jako příklad Bémova angažmá v neprůhledných a korupčních transakcích jsme zmínili Masarykovo nádraží.

V posledních pěti měsících se v médiích opakovaně objevila informace, že magistrát změnil územní plán a z nádraží se má stát luxusní obytná a obchodní zóna. Počátkem září se na pražský magistrát, konkrétně na primátora Béma obrátili občané s žádostí, aby magistrát Masarykovo nádraží nerušil, že je klíčovým spojením pro cestu do zaměstnání pro desítky tisíc mimopražských lidí denně. "Magistrát nemůže nádraží zrušit, protože jej nevlastní. Vždy zůstane přestupním terminálem, do kterého budou ústít městské či příměstské nebo nadregionální tratě," odpověděl Bém a tato odpověď ilustruje jeho politické dovednosti lépe než stohy analytických stran. Aniž by primátor zalhal, zamlčel občanům několik zásadních pravd.

Už jsme zmiňovali, že Masarykovo nádraží je prodáno. Přesně řečeno České dráhy ministra Řebíčka, které budovu a pozemky vlastní, podepsaly v srpnu 2006 smlouvu se společností Masaryk Station Development o předkupním právu na pozemky i budovy Masarykova nádraží a jeho okolí. Obě strany si už dohodly i pevnou kupní cenu devět set milionů korun. Cena bude platit, i když kdokoli třetí nabídne za pozemky třeba pětinasobek, České dráhy nebudou hledat na pozemky jiného kupce, a smlouva dokonce převádí povinnost prodat pozemky dohodnutému kupci i na případného právního nástupce Českých drah (v případě, že by změnilly svou právní strukturu nebo byla dokončena jejich připravovaná privatizace).

Co je na tom špatně? "Na prodej tak obrovského státního majetku nebylo vyhlášeno výběrové řízení," říká muž z tuzemských bezpečnostních služeb, které prodej prošetřují. Cena byla vypočítána podle dohodnutého - a hodně nepřehledného - vzorce, ale podle expertů by se daly pozemky a budovy na tak lukrativním místě prodat asi čtyřikrát draž. Tajnou službu zaujalo, že nejenže nebylo vyhlášeno výběrové řízení, ale operace "prodej nádraží" se udála tajně, bez jakékoli debaty s "laickou i odbornou" veřejností (k BIS se dostal případ celkem kuriózně, přes technické muzeum, které prodejem Masarykova nádraží přišlo o připravovaný projekt železničního muzea a jehož představitelé si stěžovali u několika organizací, z nichž jedna upozornila BIS). Jde o naprosto unikátní "volný" stavební pozemek v centru města, na nějž navazují parcely ve vlastnictví magistrátu jak směrem na Žižkov, tak na bouřlivě se rozvíjející Karlín. Podle expertů dnes neexistují v Praze cennější pozemky, na kterých se dá stavět.

A jak s tím souvisí Bém? Smlouva by byla bez spolupráce magistrátu bezcenná. Nádraží se bez magistrátní změny územního plánu nedá přestavět na obchodní centrum. Magistrát připravoval tuto změnu celé dva roky a letos v srpnu podal návrh na přestavbu nádraží na luxusní nákupní a obytný areál. Příští rok má podle magistrátu začít v režii firmy Masaryk Station Development oprava

nádraží, jejíž výsledkem bude podle oficiálního prohlášení představitelů firmy "nově zastavěných devadesát procent plochy nádraží". Plán počítá se zrušením nádraží, stavbou nové trasy metra (D) a nového železničního tunelu.

Bém tedy nelže, když občanům říká, že magistrát nádraží neprodává, dokonce ani nelže, když říká, že jeho úřad počítá do budoucnosti s napojením Masarykova nádraží na městské i nadregionální tratě. Nepůjde však o nádraží, ale o stanici metra, přesně řečeno: novou křižovatku metra. Na vlaky budou muset cestující jít jinam. Bém prostě jen neříká všechno. Tajné služby samozřejmě zajímalo, kdo Masarykovo nádraží koupil, jestli při prodeji a změně územního plánu nešlo o střet zájmů. Firmu Masaryk Station Development vlastní napůl České dráhy, napůl soukromníci. Majetkové pozadí firmy je velmi složité, nepřehledné a z oficiálních dokumentů nedohledatelné. Vcelku logicky se v projektu angažují mocní developpeři Jan Hromádka nebo Luděk Sekyra. Své statutáře mají ve společnosti lidé z firem zbrojaře Richarda Hávy i Lud'ka Vinše (a tedy i Janouška).

Stejný scénář použili podnikatelé, České dráhy a magistrát i v případě dvou dalších pražských nádraží, smíchovského a žižkovského. To první se prodá jen zčásti, to druhé komplet. Kupujícím a investorem by měla být hlavně společnost Sekyra Group. I tady musí magistrát rozhodnout o změně územního plánu.

Tajné služby zajímalo, kdo koupil Masarykovo nádraží. Zjistit to, je velmi složité. Na Masarykovo nádraží navazují pozemky okolo fotbalového hřiště žižkovské Viktorky, klubu, který je ve vlastnictví Lud'ka Vinše, či spíše Strojexportu. Vinš tyto pozemky získal postupně v minulých letech od magistrátu a chce na nich postavit obchodní centrum. Zjednodušeně řečeno, kolem Masarykova nádraží se točí a budou točit velké peníze, BIS si myslí, že plán přeměny pozemků na stavební parcely byl připravován dlouho dopředu, a prověřuje, zda někteří vlivní představitelé státu nezneužili v přípravě smluv svou pravomoc. Stejně tak mohlo jít o zneužití pravomoci i korupci u smluv, které podepsal magistrát anebo České dráhy s různými reklamními agenturami.

Pozor, policie

Drtivá většina těchto smluv byla podepsána v posledních dvou letech. Nebo se jich alespoň současná rozhodnutí magistrátu nějak týkají. Nacházíme v nich silné propojení "zájmů" Českých drah, magistrátu a řady soukromých firem. Zjednodušeně řečeno, tón obchodům, které mají pro českou metropoli zásadní význam, protože uvažují zásadně změnit tvář centra, udává čtyřka ve složení Pavel Bém, Karel Muzikář, Roman Janoušek a Aleš Řebíček.

Proč Muzikář, který nemá se zmíněnými smlouvami nic společného ani jako byznysmen, ani jako právník? V létě sice nějakou úzkou spolupráci s ministrem Řebíčkem v médiích popřel, ale ani na svých oficiálních stránkách nezapírá, že pro ministerstvo pracuje jako privatizační poradce, že se s ním Řebíčkovými úředníky radí o privatizaci ruzyňského letiště i o připravovaném prodeji Českých drah. Muzikář jako advokát také radil Českým aeroliniím při nákupu airbusů za dvanáct miliard korun.

Karel Muzikář je dlouholetým právním poradcem Václava Klause. Jejich rodiny se znají už od konce osmdesátých let. Otec Karla Muzikáře, předlistopadový agent StB a vlivný muž z komunistických podniků zahraničního obchodu, se z veřejného života stáhl definitivně před patnácti lety, kdy se prokázalo jeho spojení s ruským podvodníkem Alimem Karmovem, který připravil ve svých pražských fondech střadatele o dvě stě milionů korun.

Zpráva, že se smlouvami "pražské čtyřky" zabývá BIS i policie, je pro veřejnost důležitá. I když při pohledu na to, jak v minulosti končila podobná šetření, nelze propadat přehnanému optimismu.

Nicméně z minulosti je také známo, že pouhý start policejního vyšetřování například biolihové aféry zastavil korupční plán Grossova a následně Paroubkova kabinetu přidělovat právo na výnosnou výrobu biolihu jen na základě "vládních licencí". Takže možnost, že podobné vyšetřování zastaví podezřelé obchodování s pražskými pozemky a výprodej majetku drah nebo magistrátu, existuje a není malá.

DRÁHA POTŘEBUJE REKLAMU

Majetkové vztahy jsou velmi spletité, ale ve firmách, o nichž bude řeč, je nějakým způsobem zainteresován Roman Janoušek (viz foto). Někde jako spoluvlastník, někde vystupují jako vlastníci firem Janouškovi společníci, jinde jde podle našich zdrojů o tiché společenství. Policie například prověřuje smlouvu mezi magistrátem a firmou Tardus z roku 2004, která se týká vydávání Listů hlavního města Prahy. Na smlouvě měla firma Tardus od té doby vydělat předražováním zakázky padesát tři milionů korun. Stejná firma podepsala loni smlouvy s Českými drahami - s ní tři další firmy - na reklamu za sto sedmdesát milionů korun. Mimochodem, oproti předchozímu ministrovi navýšil Řebíček výdaje na reklamu Českých drah na více než dvojnásobek, celkem na dvě stě milionů korun. Policie si údajně nechala vypracovat analýzu, která považuje zadanou reklamu nejen za předraženou, ale i za naprosto zbytečnou. Policisté však sami připouštějí, že se jim stěží podaří prokázat, že šlo o úmysl, a tedy trestný čin.